

CAPUT IV.

QUÆNAM PERSONÆ INHABILES SINT AD RELIGIONIS INGRESSUM ET RECEPTIONEM.

1. *Femina est inhabilis ad ingressum in religione virorum, et vir in religione feminarum.* — Quoniam generaliter de statu religioso loquimur, qui et viris et feminis communis est, supponere oportet præsentem doctrinam unicuique sexui cum proportione esse applicandam, nam uterque sexus ad religionem habilis est, sed cum proportione accommodata. Nam viri ad religiones pro viris institutas, feminae vero ad suas habiles sunt; commutata vero ratione, femina est persona inhabilis ad religionis ingressum in religione virorum, et e contrario viri ad religionem feminarum. Quia id non solum esset contra institutionem et finem talium religionum, sed etiam contra bonos mores. Deinde supponendum est, quamcumque personam per se, ac seclusis impedimentis, esse habilem ad ingressum religionis, quia quilibet homo per se est capax perfectionis christianæ, ad quam religio tendit, unde consilia perfectionis ex se pro omnibus dantur. Solum ergo superest, ut explicemus an possint esse aliqua impedimenta, quæ personam reddant inhabilem ad huiusmodi ingressum, et quænam illa sint. Duplicia autem impedimenta intelligi possunt: quædam ex natura rei, secluso speciali jure positivo; alia per solam humanam constitutionem introducta. Priora oriri possunt ex naturali defectu, qualis est, verbi gratia, amentia; vel si quod est aliud simile, illius existentia naturaliter impedit. Unde fit ut hæc impedimenta aliquando simpliciter reddere possint personam inhabilem, aliquando vero solum sub hac vel illa conditione. Ac denique interdum possunt impedire ingressum, ne licite fiat, non vero ut validus non sit. Dicitur autem juxta hujus materiæ capacitatem ingressus validus, in quo fundari potest verus novitiatus, ac tandem vera professio; ille autem dicitur invalidus, qui sufficiens non est ut ab illo possit annus novitiatus numerari; nam, cum hic ingressus solum in facto videatur consistere, et alios effectus morales non habeat, non potest ejus valor aut nullitas in alio consistere.

2. *Assertio: dantur aliqua impedimenta, quæ reddunt personam inhabilem ad religionis ingressum.* — Dico ergo primo nonnulla esse

impedimenta, quæ reddunt personam inhabilem ad ingressum religionis. Hæc assertio in generali probari potest ex hoc principio, quod persona inhabilis ad professionem est etiam inhabilis ad religionis ingressum, seu habitum suscipiendum, quando conditio inhabilitans perpetua est; quia cum ingressus ad professionem ordinetur tanquam via ad terminum, qui est incapax termini, erit etiam incapax viæ. Item quia ingressus est ad probationem, tam ex parte futuri religiosi, quam religionis; persona autem inhabilis ad religionem non est capax probationis; ergo nec receptionis validæ ad religionem. Sunt autem aliqua impedimenta, quæ reddunt hominem simpliciter inhabilem ad professionem, ut postea videbimus. Melius autem declarabitur et probabitur hæc assertio, ostendendo in particulari huiusmodi impedimenta.

3. *Primum impedimentum est carentia usus rationis.* — Primum ergo impedimentum reddens personam inhabilem ad ingressum religionis, est carentia usus rationis, si perpetua sit. De illa enim, quæ est per solum defectum ætatis, jam supra diximus non impedire illum ingressum, qui esse potest ad educationem tantum, quamquam etiam impediatur ingressum ad proprium novitiatum, quia hoc incipere non potest usque ad annum pubertati proximum, ut dixi. Aliquando vero contingit hic defectus etiam post ætatem sufficientem ex corporis læsione, quæ amentem aut stolidum hominem reddit. Hoc autem impedimentum temporale esse potest, et tunc non simpliciter facit hominem inhabilem ad hunc ingressum, sed solum pro eo tempore pro quo talis carentia durat, juxta cap. *Sicut tenor*, de Regul.; quocirca si amens, vel quamcumque alia ratione *extra se positus*, ut textus ille loquitur, in religione admittatur, aut habitu religionis induatur, receptio nullius momenti est in ordine ad novitiatum inchoandum, vel professionem postea faciendam. Ratio, quæ ex illo textu colligitur, est, quia in eo statu non potest homo consentire religioni. Videtur autem textus ille præcipue loqui de professione per quam homo obligatur; et obligari non potest sine proprio consensu. Est tamen eadem ratio de ingressu ad novitiatum, quia, licet per illum homo non obligetur, incipit tamen probari et probare in ordine ad obligationem præstandam, et ideo proprium etiam consensum requirit. Probatio item sine usu rationis esse non potest; fit enim per experientiam, quæ rationis actus

est. Ex quo colligitur quod, licet aliquis, sic receptus tempore amentia, postea consentiat statim ac redit ad se, nihilominus prior receptio computanda non sit, sed ex tunc incipere debet ex quo consentit, quia prius erat persona inhabilis. Secundo obiter infero: si quis receptus sit legitime, et postea durante novitiatu in amentiam incidat, et in ea pro aliquo notabili tempore duret, priorem receptionem irritam reddit, quia pro eo tempore pro quo amentia duraverit, persona inhabilis ad probationem facta est; de quo puncto latius dicetur inferius.

4. *Conclusio: qui perpetua amentia laborat, est inhabilis ut in religione suscipiatur.* — Ultimo inferitur, quod principaliter intentum est, eum, qui perpetua amentia laborat, esse inhabilem ut in religione suscipiatur, quia ille est prorsus ineptus ad professionem; ergo et ad propriam receptionem quæ ad illam ordinetur. Unde, licet contingat aliquem sic amentem indui habitu religionis, et per multos annos cum religiosis habitare, et postea etiam per miraculum ad sanam mentem redire, non posset ratione totius præteriti temporis professionem facere, aut novitius reputari, etiamsi ratam habere vellet primam receptionem, quamvis oppositum dixerit Hostiensis, et multi eum sequantur, ut Angelus supra refert, quibus ipse merito contradicit, quia quod a principio nullum fuit, non potest tractu temporis firmari, ut habet regula *Non firmatur*, de Reg. juris, in 6; ergo nec per subsequentem voluntatem potest ita ratum haberi, ut incipiat esse validum ab eo tempore pro quo nullum fuit, maxime cum alia regula juris habeat, ratum haberi non posse quod alicujus nomine non est gestum, et manifestum sit receptionem hominis perpetuo amentis non potuisse ipsius nomine fieri. Addo denique actum illum ex intrinseca repugnantia et incapacitate personæ esse nullum, et ideo nullo modo fieri posse ut in eo fundetur verus novitiatus, seu probatio religionis, in quo solo fere consistit quod sit valida receptio. Opinio autem Hostiensis poterat olim procedere, non quoad hoc quod talis receptio fieret valida per subsequentem consensum, id enim esset impossibile, ut probatum est; sed quoad hoc ut possit quis renuntiare juri suo, et esse contentus illo ingressu, et novitiatu in illo fundato, ac si vera essent, quod potius esset sine novitiatu profiteri, quod tunc fieri poterat, renuntiando, ut dixi, proprio juri. Nunc vero etiam hoc locum non habet, ut infra dicemus.

5. *Secundum impedimentum matrimonii consummati.* — *Matrimonium consummatum, nisi alter conjux consentiat, inhabilitat ad ingressum religionis.* — Secundum impedimentum est vinculum matrimonii consummati, quod non simpliciter facit inhabilem ad hunc ingressum, sed sub conditione, nisi alter conjux juri suo renuntiet, et licentiam præbeat; nam alias si ingressus unius conjugis fiat ex consensu alterius, validus est, cum etiam professio postea sit valida, ut infra dicemus; et ob contrariam rationem, quamdiu consensus non intervenit, persona est inhabilis. Cujus etiam argumentum est, quia illa receptio est directe repugnans cum usu matrimonii, quem alter conjux licite potest exigere; ergo continet manifestam injuriam: ergo ex natura rei est nulla. Denique alter conjux potest statim alium revocare, et cogere ad egressum; ergo signum est ingressum illum nullum omnino fuisse. Consonant denique huic sententiæ cap. *Ex parte*, cap. *Ex publico*, cap. *Verum*, et cap. *Placet*, de Convers. conjug.; et cap. *Agathosa*, 27, q. 2. Atque ita sentit Angel., verb. *Religio*, n. 14, adjuncto num. 16, et quæ dicit verb. *Matrimonium*, 4; et Sylvester, verb. *Matrimonium*, 8, n. 12. Verum est hos auctores, et alios, communiter in hac materia præcipue loqui de illo ingressu, qui est per professionem, ut videre etiam licet in Innocentio, Panormitano, Calderino et aliis supra dicta jura, et in cap. *Quidam*, et cap. *Consuluit*, eodem titulo; et ideo de hoc primo ingressu non est assertio ita certa, ut statim dicam.

6. *Dubium est an conjux possit revocare licentiam datam alteri conjugi, ut religionem ingrederetur, etiam postquam est ingressus.* — *Prima opinio negat.* — Dubitari enim potest imprimis circa priorem partem, an postquam alter conjux dedit alteri facultatem ingrediendi religionem, possit illam revocare ante professionem (quid enim post factam professionem possit, infra dicemus). Videtur autem non posse, quia supra ostensum est, si pater det filio impuberi facultatem ingrediendi religionem, non posse illam revocare, etiam ante professionem; ergo nec maritus, verbi gratia, poterit revocare talem facultatem datam uxori, præsertim postquam illa ingressa est religionem. Et confirmatur, quia alias æque posset maritus revocare uxorem a religione, quam de ejus licentia suscepit, quam si absque tali facultate ingressa fuisset. Consequens est falsum, alioquin talis ingressus invalidus

fuisset, et nullius momenti, ut supra argumentabamur.

7. *Secunda sententia, et vera, affirmat posse revocare.* — Nihilominus dicendum est posse conjugem illam licentiam revocare. Quod summi potest ex Richardo, Soto, et aliis supra, disputando de votis simplicibus conjugum. Nam fere omnes fatentur posse maritum revocare licentiam datam uxori ad vovendum, si eam præveniat, priusquam votum emittat, quia nondum orta est obligatio ad Deum ex parte ejus cui data est licentia, nec qui illam dedit, statim se privavit dominio suo, ut illam revocare non possit. Quæ ratio tota in præsentem locum habet. Et confirmatur ac declaratur in hunc modum: nam is conjux, qui ingressus est religionem, potest sua sponte exire ante professionem, et ad alterum redire, qui tenetur eum recipere, et maritalem vitam cum illo agere; ergo et ipse potest alterum revocare, et ipse parere tenetur; debent enim esse jura paria, et uterque intelligi debet esse pro eo anno quasi in probatione, an sibi expediat perpetuo ab alio separari.

8. *Si uterque conjux religionem ingrediatur, et alter non perseveraret, potest alium a religione revocare.* — Quocirca non est similis ratio de patre offerente filium impuberem, quia ille quamdam donationem facit, et suo juri absolute cedit, conjux vero solum dat licentiam ad probandum, et tacite sibi jus similis probationis reservat. Unde etiamsi uterque conjux ex mutua facultate religionem ingrediatur, si unus non perseverat, potest alterum revocare, quia uterque censetur probare cum dependentia ab alio. Unde est etiam aliud discrimen, quia pater quando offert filium impuberem, non proprie et immediate offert filium ad probationem; hæc enim non incipit, donec filius propria voluntate vult ingredi, aut manere ibi ad experiendam religionem, quod necessario jam esse debet post adultam ætatem, et ideo illa est absoluta oblatio ad educationem filii religiosam pro tempore impubertatis, ideoque non pendet ex probatione, nec perseverantia filii pendet amplius ex voluntate patris, sed filii tantum, quod in conjugibus secus est, ut declaravi. Et ideo ad confirmationem concedo sequelam: nec propterea sequitur ingressum illum esse invalidum, aut nullius momenti, quia est sufficiens fundamentum veræ probationis, seu novitiatus; ita ut perseverante utroque conjuge in eadem voluntate, et concurrentibus aliis necessariis, legitima professio possit in

eo fundari. Quantum vero hinc enervetur quædam ratio facta pro assertionem, statim dicam.

9. *Dubium secundum est, an ingressus religionis a principio factus sine licentia alterius conjugis, possit ratur haberi per supervenientem illius consensum.* — Aliqui negant. — Secundo dubitari potest in hoc puncto, an possit hujusmodi ingressus unius conjugis, a principio factus sine licentia alterius, postea confirmari et ratur haberi per supervenientem consensum illius. Videtur enim non posse, quia, ut supra dicebamus, quod a principio invalidum est, non potest tractu temporis confirmari; nec potest quis ratur habere, quod suo nomine non est gestum; sed ille ingressus a principio fuit invalidus, et omnino sine auctoritate, aut consensu alterius conjugis factus; ergo. In contrarium autem est, quia nullo jure aut ratione probatur sufficienter illum ingressum ita fuisse invalidum, ut non possit superveniente consensu conjugis sufficere ad probationem validam faciendam. Nam jura, ut infra videbimus, solum irritant professionem factam ab uno conjuge sine licentia alterius; de primo vero ingressu nihil speciale statuunt; ex vi autem illius decisionis, ad summum sequitur ingressum non posse habere effectum stante illo impedimento, non vero quod illo sublato non possit. Itaque si uxor sine licentia mariti monasterium ingrederetur, et per sex menses in novitiatu maneret conjuge invito, a quo tandem licentiam obtineret permanendi simpliciter, et profitendi, non oportet novum annum novitiatus inchoare, sed post annum expletum a primo ingressu posset profiteri; quia ibi interveniunt ad professionem omnia, quæ jura requirunt, et non est imponendum majus onus sine jure, vel evidenti ratione; ergo primus ingressus validus efficitur, quodcumque ante professionem consensus conjugis obtineatur. Confirmatur primo, nam si uxor bona fide ingressa esset religionem, putans maritum esse mortuum, et postea illum vivere constaret, ejusque consensus obtineretur, non oportet novum novitiatum inchoare, sed completo anno post primum ingressum posset professionem emittere; ergo idem est etiamsi a principio mala fide et peccando ingressa fuisset. Patet consequentia, quia quod peccatum per injustitiam interveniat, non impedit valorem actus, nisi aliquo speciali jure id explicetur. Deinde confirmatur, nam si uxor ingressa sit religionem viro invito, et novitiatum

in ea faciat, et contingat maritum mori, potest statim post annum a primo ingressu professionem emittere, quia jam est sublatum impedimentum; ergo signum est primum ingressum non fuisse prorsus invalidum, sed solum dependentem ab alio conjuge; ergo quoties ille consentiat, validus esse incipiet, quia tollitur impedimentum.

10. *Resolutio vera: talis ingressus potest ratur haberi, nec fuit absolute invalidus a principio.* — Non inveni dubium hoc in terminis ab auctoribus tractatum, cum hæc scriberem; utraque autem illius pars videtur aliquam speciem probabilitatis habere. Nihilominus tamen verum censeo illum ingressum non esse ita invalidum, quin probatio seu novitiatus in eo fundatus valere possit ad professionem validam faciendam, si tempore professionis impedimentum ex parte alterius conjugis sublatum esset. Quam resolutionem postea apud Sanc. reperi, lib. 7 de Matr., disput. 37, ubi multa circa hanc materiam generatim et speciatim disputat, a n. 46 usque ad 70. Eadem docere videtur Azor, tom. 1, lib. 12 Inst. mor., c. 1, q. 6, § Si quæres. Ubi professionem conjugis absque alterius licentia factam, dicit statim ac alter moritur, ratificari. Expressius tenet Lessius, lib. 2, c. 41, dub. 17, n. 66 et 67. Probatur, quia si ex natura rei consideretur, ibi interveniunt ea, quæ ad eam probationem et experientiam religionis sufficiunt; et intervenit sufficiens consensus ex utraque parte, id est, religionis, et futuri religiosi; intervenit etiam humanum experimentum ex utraque etiam parte; ergo ex natura rei illud sufficit ad veram probationem, et consequenter ad verum ingressum, in quo illa fundari possit; et in hoc est magna differentia inter hoc impedimentum et præcedens; nam præcedens tollit consensum et experimentum humanum, et ideo facit nullitatem absolutam et irreparabilem per se et natura sua, quod in præsentem non ita est. Ex jure autem positivo nulla est lex specialiter irritans hoc factum, nec irritatio professionis sufficit, si ante illam impedimentum tollatur, ut explicui. Et ideo jura (quod maxime observare licet in quodam Motu proprio Sixti V, de Illegitimis) quando volunt receptionem indebite factam esse ita invalidam, ut licet postea defectus emendentur, vel impedimenta tollantur, ad novitiatum vel professionem non deserviat, non tantum professionem, sed ipsam etiam receptionem specialiter annullant, quia nimirum sola irritatio pro-

fessionis non sufficit ad annullandam absolute receptionem. etiamsi fiat illicite, et cum impedimento irritante professionem. Atque hæc doctrina notanda est pro aliis impedimentis statim tractandis, quibus etiam tanquam variis exemplis res ipsa magis declaratur.

11. *Respondetur rationibus contrarie opinionis.* — Ad rationem ergo dubitandi, respondetur non esse eandem rationem de hoc et de superiori impedimento, ut dictum est. Unde distingui potest dupliciter posse ingressum hunc esse invalidum. Primo simpliciter et absolute, et de hoc verum est non posse postea valorem habere. Alio modo potest esse invalidus non simpliciter, sed sub conditione, nisi tale impedimentum auferatur, qui proinde etiam potest dici validus sub contraria conditione, si tale impedimentum auferatur. Hoc ergo tantum modo dici potest invalidus ingressus unius conjugis sine consensu alterius, et ideo superveniente consensu potest fieri validus, quia tollitur conditio, quæ repugnabat. Dices: hoc revera non est esse invalidum, sed tantum esse prohibitum, vel inique factum. Respondetur hoc solum spectare ad modum loquendi, nec multum esse contendendum cum eo qui ita loqueretur. Quia vero impedimentum ad ingressum aliquando tale est, ut etiamsi non auferatur, sed duret usque ad professionem, sufficiat ut receptio, licet male facta, fundet verum novitiatum, veramque professionem, ideo hoc dici solet impedimentum solum prohibens, aliud vero etiam invalidans aliquo modo, ut explicatum est. Unde necessario fit, rationes factas ad probandum hoc impedimentum, non probare illud annullare absolute ingressum, sed solum sub prædicta conditione, et ita hoc tantum infertur in speciali ratione. Prima vero confirmatio neutrum satis probat, nam potest esse actio valida, etiamsi sit injuriosa; imo et professio conjugis, ut infra dicam, secluso jure positivo irritante, valida esset, etiamsi fieret cum injuria conjugis non consentientis, solumque suspensa maneret quoad effectum, quem sine injuria conjugis habere non posset. Ita ergo, secluso jure positivo, ille primus ingressus cum injuria conjugis ex natura rei est iniquus, et nunquam posset sufficere, ut ratione illius fiat licite novitiatus aut professio durante impedimento; nihilominus ex se non invalidat actum. Altera vero confirmatio ad summum infert invaliditatem, quamdiu non tollitur impedimentum, quod a principio, et in ipso ingressu, extitisse suppo-

nitur; nec jura ibi adducta aliud probant, ut declaravi.

12. *Tertium impedimentum professionis factæ in alia religione.* — *Professio facta impedit ingressum religionis laxioris, vel supposita aliqua Pontificis prohibitione irritante.* — Tertium impedimentum esse potest vinculum professionis factæ in alia religione. Sicut enim vinculum matrimonii carnalis impedit vinculum professionis spiritualis, et consequenter etiam impedit ingressum, qui ad illum ordinatur, ita etiam spirituale vinculum professionis in religione aliqua impedit ingressum et receptionem in alia, quia directe repugnat traditioni, quæ per priorem professionem facta est. Hoc vero impedimentum attingit materiam de transitu ab una religione ad aliam, quæ postea ex professo tractanda est; et ideo hic solum dicimus limitandum imprimis esse hoc impedimentum ad eam religionem, ad quam transire non licet, vel ex natura rei, ut quando religio, ad quam fit transitus, laxior est, vel ex speciali Pontificis declaratione ac prohibitione irritantis posteriorem professionem; tunc enim consequenter etiam impeditur posterior ingressus. At vero si transitus nec per se malus est, nec prohibitus, ingressus etiam in posteriori religione et validus erit et licitus; imo, licet contingat esse illicitum non ex substantia, sed ex modo, ut, verbi gratia, quia sine licentia petita discessit, validus nihilominus erit ingressus, nisi aliquo expresso jure humano irritus fiat, quod jure communi non invenitur, ut est communior sententia, quam infra tractabo. Ac denique quoties professio facta in secunda religione valida est, non obstante culpa in modo transitus, non potest ingressus invalidus judicari, etiamsi fuerit peccaminosus.

13. *Ingressus est validus, etiamsi postea detur licentia transeundi.* — Addendum præterea est etiam in eo casu, in quo professio valida ex vi talis ingressus fieri non potest, nulla facultate concessa a priori religione, ingressum seu receptionem ipsam non esse absolute et simpliciter nullam, sed quamdiu talis facultas non conceditur, eadem proportione et ratione qua de vinculo matrimonii id declaratum est. Quocirca (quod in praxi notandum est), si aliquis religiosus sine debita facultate habitum alterius religionis suscipiat, in qua licet novitiatum integrum expleat, in eo statu validam professionem facere non potest, si tamen in discursu anni facultatem obtineat ab alia religione, vel ab eo qui illam dare potest, et

consequenter habilis fiat ad professionem, eo ipso prior ingressus incipiet valere ad eandem professionem, ita ut novitiatum a die ingressus, et non tantum a die facultatis obtentæ computari possit ac debeat, quia inhabilitas illa non erat absoluta et intrinseca, ut sic dicam, sed solum ex defectu facultatis, quo defectu non obstante, in ipso facto ingressus et receptionis intervenerat sufficiens consensus ex utraque parte (supponimus enim nullam intervenisse deceptionem). Deinde novitiatum ipse fieri etiam poterat cum sufficienti probatione et experientia ex utraque parte, et hæc solum esse poterant ex natura rei necessaria ad valorem actus; ideoque nullo existente jure humano directe irritante receptionem ipsam, ut in præsentibus supponimus nullum esse, non est cur illa receptio sit in se absolute invalida, sed tantum sub prædicta conditione. Atque hic applicari possunt fere omnia dicta in præcedenti puncto. Solum potest in hoc casu nonnullam facere difficultatem, quod iste, qui hoc modo ingreditur secundam religionem, est apostata et excommunicatur. Sed imprimis illa non censetur proprie apostasia, nec jure communi culpa illa habet excommunicationem ipso facto annexam. Deinde, quidquid sit de specie culpæ, illa per se non impedit valorem facti, de censura vero statim dicam.

14. *Quartum impedimentum episcopalis dignitatis.* — *Dignitas episcopalis impedit, sed non invalidat ingressum religionis, dummodo obtineatur licentia a Papa.* — Quartum impedimentum huic fere simile est episcopalis dignitas, juxta c. *Licet*, de Regular., quod non simpliciter prohibet Episcopo hunc ingressum, sed sine licentia Papæ, et præcipue loquitur de ipso statu religionis, atque adeo de ingressu per professionem. Dubitari autem posset an professio facta ab Episcopo sine tali licentia sit nulla, quod postea tractabimus. Supponendo autem nunc talem professionem nullam esse, consequenter dicendum est talem personam esse inhabilem ad ingressum non simpliciter, sed sub tali conditione; quod si absque illa ingressus fiat, censebitur nullus non omnino et absolute, sed quamdiu illa conditio requisita obtenta non fuerit. Eodem modo, atque eadem ratione ac explicatione qua in superioribus punctis simile dictum est. Dubitari autem potest an idem sentiendum sit de inferioribus prælatibus, seu rectoribus Ecclesiarum respectu Episcoporum. Respondendum est autem negative, quia nul-

lum habent vinculum quod ex natura rei dimittere non possint, propter majorem perfectionem; neque etiam jure aliquo humano sunt prohibiti, de qua re videri possunt supra dicta, lib. 1. Et videri potest D. Thomas, 2. 2, q. 189, art. 7; Panor., in c. *Quod Dei timorem*, de Statu Monach.; Sylv., verbo *Religio*, 2, n. 8; Angel., n. 12.

15. *Quintum impedimentum servitutis.* — *Servitus non est impedimentum irritans religionis ingressum, sed reddens illicitum.* — Quintum impedimentum numerari solet servitus; sed, ut infra dicam, hæc non est conditio irritans professionem etiam sine licentia domini factam; et ideo numerari non potest inter impedimenta irritantia ingressum, quamvis illum reddat illicitum; et idem censeo de impedimento eujuscumque debiti, vel obligationis civilis aut naturalis, secluso quodam speciali jure Sixti V, de quo dicam c. 7. Igitur præter impedimenta posita nullum aliud invenio, quod possit aliquo modo dici irritare ingressum, seu receptionem in religione. Ex quibus etiam intelligere licet, unicum esse impedimentum, quod absolute et simpliciter reddat personam inhabilem ad hunc ingressum, ita ut omnino absolute irritet illum, quod significavit Sylv., verb. *Religio*, 5, n. 1, dicens quemlibet puberem ratione utentem esse capacem novitiatum; inde enim sequitur, supposita sufficienti ætate, de qua in primo capite dictum est, solam carentiam usus rationis reddere personam simpliciter inhabilem ad hunc ingressum. Quod etiam quantum ad negativam partem exclusivæ, confirmari potest ex his quæ diximus de aliis impedimentis; nullum enim illorum reddit personam simpliciter incapacem, nec irritat actum simpliciter, sed secundum quid, id est, quando non ponitur talis conditio, ut explicuimus. Hæc autem procedunt considerando impedimenta, quæ vel ex natura rei inesse possunt, quale nullum invenio præter defectum rationis, vel jure communi et ordinario introducta inveniantur. Quod adverte, tum propter jus illud latum a Sixto V circa illegitimos, vel debitis aut rationibus reddendis obligatos. Quod quantum ad illegitimos jam sublatum est, et ideo de hoc impedimento nullam rationem fecimus; quantum vero ad alios, infra declarabitur. Tum etiam hoc adverte propter particularia jura religionum, quæ in unaquaque consideranda sunt et servanda; in aliquibus enim conditio generis ex origine Judæorum aut paganorum est impedimentum irritans;

in aliis defectus natalium, seu esse illegitime natum; in aliis gravis infamia, vel juris, vel notorii facti, maxime si proveniat ex lapsu circa fidem, vel proprio, vel progenitorum ad forum contentiosum delato, et in illo publice punito; aliquando etiam irregularitas homicidii voluntarii, vel aliud simile.

16. *Notandum circa formam, qua impedimenta ponuntur.* — Circa has autem constitutiones duo observanda sunt. Primum est generale, an, scilicet, verba illarum constitutionum sint tantum prohibentia, vel etiam irritantia; nam si solum prohibeant, ex vi sua non reddunt factum irritum, nisi aliunde vel ex usu et praxi religionis, vel ex aliis circumstantiis talium constitutionum constet hanc esse legis intentionem. Si autem constitutio est irritans, tunc est secundo considerandum, an talis irritatio cadat immediate in solam professionem, vel etiam in receptionem directe et immediate; quando enim fit priori modo, licet professio facta a tali persona inhabili sit simpliciter nulla, receptio nihilominus non ita absolute nulla est, sed solum sub conditione, si conditio inhabilitans ablata fuerit, ut in similibus explicatum est. Ut, verbi gratia, si constitutio religionis dicat: Prohibemus aliquem recipi, ab Hebræis ducentem originem, et professio ab illo facta nulla sit, et contingat aliquem ex eo genere recipi, postea vero ante professionem dispensationem obtineat, non oportebit illum novitiatum inchoare, sed factum valebit ex vi prioris receptionis, quia non fuit simpliciter nulla, sed tantum sub prædicta conditione. At vero si irritatio directe et immediate in ipsam receptionem cadat, tunc non sufficit prædicta dispensatio, quominus necesse sit denuo recipi, et novitiatum inchoare, nisi etiam de hoc ipso specialis dispensatio habeatur, quam solus Papa posset concedere, quia solus ipse potest dispensare, ut sine integro probationis anno valida professio fiat.

17. *Alia impedimenta alterius generis assignantur.* — *Multa dantur impedimenta, ne fiat licitus ingressus religionis.* — Tandem dicendum est, multa esse quibus homo impeditur ne possit licite ingredi religionem, quamvis per ea non reddatur simpliciter inhabilis, ita ut receptio facta non teneat. Hæc assertio communis est Doctorum in hac materia, potestque generali ratione suaderi, quia in aliis actionibus humanis non omnia, quæ prohibent fieri aliquid, illud reddunt irritum, si fiat, ut patet in matrimonio, in ordinatione

clerici, et in professione ipsa idem infra ostenditur; ergo idem erit in præsenti. Ad quam etiam confirmandam multa sumi possunt ex dictis in puncto præcedenti. Denique potest ita declarari: nam hæc impedimenta oriri possunt, vel ex naturali jure, vel ex ecclesiastico communi, vel ex proprio jure singularis religionis. De hoc ultimo jure manifestum est plures conditiones requiri in religione in persona recipienda, quæ non sunt de valore receptionis, sed solum eo spectant, ut prælati religionis suo munere fungantur debito modo; ut, verbi gratia, quod sit corpore sanus, vel ingenio valens, et similia; quæ magis in particulari inferius tractabimus de religione Societatis in specie. Itaque quoad hoc jus solum oportet verba ejus expendere modo superius dicto.

18. *Objectio.* — *Diluitur.* — *Excommunicatio major impedit licitum ingressum religionis.* — De jure autem canonico, præter ea quæ dicemus infra de modo receptionis, et de motu proprio Sixti V, non invenio aliquam conditionem hoc speciali modo requisitam jure communi in persona ingressura religionem, præter eas, quæ jure naturæ necessariae sunt. Dices, ex generali regula et per quamdam consecutionem, necessarium esse ut talis persona non sit affecta ecclesiastica censura. Respondeo, si sit sermo de necessitate præcepti, ad summum esse verum de excommunicatione majori; aliæ enim per se non impediunt, quia neque in sua formali privatione (ut sic dicam) continent talem prohibitionem, nec speciali aliquo decreto lata invenitur; solum ergo possunt aliquando esse signa, quod persona indigna sit ut ad talem statum recipiatur, quod jam pertinet ad naturale jus, et pendet ex conjectura, quam prudenter expendere necesse est. At vero excommunicatio major privat omni communicatione, præsertim spirituali; hic autem ingressus fieri non potest sine magna communicatione spirituali; et ideo dubium non est quin excommunicatus priusquam absolvatur, neque ingredi possit religionem, neque in ea recipi sine gravi peccato. Si vero sit sermo de impedimento irritante, nego ullam censuram, etiam majorem excommunicationem, hujusmodi esse, quia nec professionem irritat, ut infra ostendam; ergo multo minus receptionem, quia neque est proprie contractus, neque aliquo speciali aut generali jure irritatur.

19. In primo ordine naturalis juris, multa similia impedimenta intervenire possunt; tria

tamen præcipua occurrunt. Unum est, si quis ingrediatur religionem, sciens ac prudens se esse ineptum ad labores vel onera illius religionis, ut si habeat ægritudinem occultam, vel quid simile. Secundum est, si ingrediatur contra debitum pietatis, ut quia habet parentes aut filios in gravi necessitate constitutos, quibus subvenire posset et deberet. Tertium est, esse obnoxium debitis seu rationibus reddendis. De primo nil speciale occurrit dicendum, quia ad praxim illius solum est necessaria prudentia, qua expendatur quanta sit personæ ineptitudo vel improportio ad observandam perfectionem religionis, præcipue castitatem et obedientiam, et principales ritus religionis, vel etiam corporales ejus labores sustinendos, si talis sit personæ status, ut ad usum eorum recipiatur. In hoc autem genere maxime peccatur, quando tacendo talia impedimenta occultantur. Nam si ingressurus totam suam dispositionem religioni manifestat, et voluntarie a religione recipiatur, ingrediendo non peccabit, sperans non plus ab eo fore postulandum quam possit. Quod habet locum, quando ex tali impedimento non sequitur aliquod morale periculum peccati; nam, si hoc interveniat, non sufficit voluntarius consensus religionis, ut licitus sit ingressus; ut, verbi gratia, si experimento constaret aliquem esse omnino ineptum ad servandam castitatem, juxta illud 1 Cor. 7: *Melius est nubere, quam uri.* Et sic de aliis. Alia vero duo impedimenta accuratiori iudicentur declaratione.

CAPUT V.

UTRUM PROPTER NECESSITATEM PARENTUM TENEATUR QUIS NON INGREDI RELIGIONEM.

1. *Ratio difficultatis proponitur.* — Tractabimus prius quæstionem hanc de filiis respectu parentum, ubi etiam extendemus sermonem ad alios ascendentes. Deinde de parentibus respectu filiorum, et consequenter aliorum descendentium. Ac tandem de fratribus inter se; unde a fortiori constabit quid de aliis consanguineis dicendum sit. Circa primum ergo punctum ratio difficultatis est, quia nemo tenetur diligere proximum quantumvis sibi conjunctum in ordine ad temporalia vel corporalia bona, plusquam se in spiritualibus; sed hæc obligatio ad parentes ad summum potest esse ex charitate; ergo non obligat cum prædicta appretiatione seu comparatione: er-

go non obligat filium ut, propter temporale et corporale commodum patris, tantum bonum proprium spirituale amittat. Nec satisfaciet qui dixerit hoc bonum spirituale non esse simpliciter necessarium, sed ad melius esse; temporale autem bonum, quo pater indigere supponitur, esse necessarium. Hoc, inquam, non satisfacit, tum quia tantus est excessus spiritualium bonorum ad temporalia, ut etiam ea, quæ in priori ordine simpliciter necessaria non sunt ad æternam salutem, præferenda sint his, quæ ad salutem corporis necessaria sunt; hæc ergo ratione, possum ego me exponere periculo mortis corporalis, ut faciam actum religionis vel charitatis, etiam quando illi non sint in præcepto, nec ad salutem necessarii. Si ergo possum ego vitæ propriæ non subvenire, ut actum perfectionis faciam, cur non potero statum perfectionis assumere, contempta alterius necessitate corporali, etiamsi sit patris? Tum maxime quia bonum illud supererogationis tale est, ut, loquendo secundum ea quæ frequentius accidunt, ex omissione illius sequantur moralia pericula plurimum peccatorum mortalium, quæ sunt damna gravissima cuicumque morti corporali præferenda.

2. *Explicatio triplicis necessitatis, extremæ, gravis et communis.* — Præmittenda imprimis est distinctio triplicis necessitatis, extremæ, gravis et communis, quæ ad explicandam obligationem charitatis, misericordiæ, seu elemosynæ communiter a Doctoribus dari solet. Extrema dicitur, quando homo est in eo vitæ discrimine, ut nisi ei subveniatur, moraliter certa sit mors, aut gravissimum periculum ejus. Gravis dicitur, quando vitæ hæc sustentari non potest nisi cum magna penuria, indigentia ac difficultate, vel cum magno dedecore, vel notabiliter cadendo a proprio statu, vel exercendo opus alienum a qualitate et conditione talis personæ. Communis necessitas dicitur, quando homini necessarium est parce et moderate vivere, et non solum superfluis, sed etiam congruis aliquando carere, et statum potius minuere quam augere, ut possit hanc vitam transire; nihilominus tamen adhibita industria et diligentia, necessaria non desunt.

3. *Communem patris necessitatem non impedire filii ingressum in religione.* — *Filius in levi patris necessitate non tenetur d'ferre vel omittere ingressum religionis.* — De hac levi necessitate nulla est controversia: nam D. Thomas et omnes auctores citandi faten-

tur propter hanc necessitatem nunquam obligari filium, ut omittat vel differat religionis ingressum; ita D. Thomas 2 2, q. 101, art. 4, ad 4, q. 189, art. 6, Quodlib. 10, art. 1, ubi, quod notandum est, ait, si pater sine obsequio filii potest aequaliter sustentari, non obligari filium ad omittendum statum perfectionis, ut illi subveniat. Ratio autem in principio capitis tacta est. quæ ut minimum hoc convincit. Et confirmatur, nam in eo casu non teneretur filius emancipatus, seu habens bona propria, in rigore præcepti alere patrem ex propriis bonis, maxime si non posset id facere nisi privando se æquali commodo, vel honore; ergo multo minus ad hoc teneretur cum tanto spirituali incommodo. Denique præceptum subveniendi parentibus affirmativum est, quod proinde non pro semper obligat, sed pro articulo necessitatis, et ideo juxta gradum necessitatis gradum obligationis inducit. Necessitas etiam non absolute sed respective obligationem inducit; eadem namque necessitas plus obligat eum qui facile, quam eum qui difficile potest subvenire, et tanta potest esse difficultas, tantumque dispendium alterius, qui subvenire debet, ut indigentis necessitas quasi nulla reputetur. Ita ergo est in præsentī necessitate patris respectu filii, quia tanquam nulla moraliter reputatur comparatione tanti incommodi, quantum est privari statu perfectionis. Quocirca, licet pater expresse præcipiat filio ut sibi subveniat, et religionis statum prætermittat, non tenetur filius illi obedire, quia non potest pater in hoc rigorosius præceptum filio imponere, quam natura ipsa posuerit, neque in his, quæ ad salutem suæ animæ spectant, tenetur filius obedire patri prohibenti, sine sufficienti causa, quæ sibi utiliora sunt, et a Deo inspirantur, in quo casu patri spirituum potius obediendum est, quam patri carnis, ut ait Paulus, ad Heb. 12. Solum superest in hoc animadvertendum, ut talis necessitas patris prudenter pensetur non solum secundum id quod in præsentī tempore actum jam est, sed etiam secundum id quod jam imminet, et moraliter ac proxime timetur; nam in his rebus moralibus, periculum proximum et probabile tanquam res ipsa reputatur; et ideo, si tale esset in præsentī periculum, necessitas, quæ per se sumpta esset communis, adjuncta illa circumstantia, reputaretur moraliter gravis, essetque per alia principia, statim tractanda, definienda; oportet ergo ut, pensatis omnibus, sistatur intra limites com-